

SOS ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΓΗΣ (Νοέμβριος 2006)

Συγγραφέας: ΕΛΙΖΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 πυκνώνουν οι προειδοποιήσεις των επιστημόνων για τους κινδύνους που συνεπάγεται η συνεχής αύξηση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, διοξειδίου του άνθρακα κατά πρώτο λόγο, για το κλίμα της γης. Οι κίνδυνοι έχουν αρχίσει να συνειδητοποιούνται και η θέση σε εφαρμογή του Πρωτοκόλλου του Κιότο, ύστερα από μακρές διαβουλεύσεις και κωλυσιεργίες από την πλευρά ισχυρών κρατών, ήταν μια πρώτη ανταπόκριση της διεθνούς κοινότητας -με τη μείζονα αυτοεξάιρεση των ΗΠΑ- στις προειδοποιήσεις αυτές.

Όλοι όμως γνωρίζουν σήμερα ότι οι δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί στα πλαίσια του Πρωτοκόλλου του Κιότο είναι ανεπαρκείς για να ανακόψουν τη συνεχιζόμενη επιδείνωση. Η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη εξακολουθεί να βασίζεται σε τεχνολογίες που εντείνουν την καύση ορυκτών καυσίμων-παραγώγων του πετρελαίου, αερίου, άνθρακα για την ενέργεια και τις μεταφορές. Και απειλεί να οδηγήσει σε μια αύξηση των μέσων θερμοκρασιών της γης κατά 5 βαθμούς Κελσίου και πλέον, σε σύγκριση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, μεταβάλλοντας τη φυσική και την ανθρώπινη γεωγραφία του πλανήτη.

Μια νέα ώθηση για την αλλαγή πολιτικών σε παγκόσμια κλίμακα φιλοδοξεί να δώσει η έκθεση που εκπόνησε για λογαριασμό της βρετανικής κυβέρνησης ο Νίκολας Στερν, πρώην επικεφαλής οικονομολόγος της Παγκόσμιας Τράπεζας, η οποία δημοσιεύθηκε προχθές. Η διαφορά της από προηγούμενες προσεγγίσεις έγκειται στην έμφαση στα οικονομικά της αλλαγής του κλίματος και των πολιτικών που απαιτούνται για την αποτροπή των χειρότερων επιπτώσεών της: Από 5% τον χρόνο μέχρι και 20% του παγκόσμιου ΑΕΠ εκτιμά η έκθεση την απώλεια από την άνοδο της θερμοκρασίας, ενώ τα βαρύτερα πλήγματα υφίστανται οι φτωχότερες σήμερα χώρες του πλανήτη. Διακόσια εκατομμύρια άνθρωποι θα γίνουν πρόσφυγες, το μεγαλύτερο μεταναστευτικό ρεύμα της σύγχρονης ιστορίας, καθώς οι πλημμύρες ή η ξηρασία θα κάνουν τις πατρίδες τους ακατοίκητες.

Σε αντιδιαστολή με την τεράστια αυτή απώλεια, η έκθεση Στερν υπολογίζει σε

1% του παγκόσμιου ΑΕΠ το χρόνο το κόστος των δράσεων που θα πρέπει να αναληφθούν από τώρα για να αποτραπούν οι χειρότερες συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, η οποία αποτελεί «τη μεγαλύτερη αποτυχία της ελεύθερης λειτουργίας των αγορών που είχαμε ποτέ στον κόσμο». Θα σήμαιναν να πληρώνουμε ακριβότερα τα αγαθά που βασίζονται στην καύση πετρελαίου και άνθρακα, θα εξασφάλιζαν όμως προϋποθέσεις για να μπορέσει να συνεχισθεί η οικονομική ανάπτυξη στο μέλλον. Τις αναγκαίες πολιτικές εντοπίζει σε τρεις κατευθύνσεις:

Η πρώτη είναι η κατάλληλη τιμολόγηση του άνθρακα (πετρελαίου, αερίου κ.λπ.) μέσω φορολογίας, εμπορίου των εκπομπών ή ρύθμισης, ώστε οι άνθρωποι να έρχονται αντιμέτωποι με το πλήρες κοινωνικό κόστος των ενεργειών τους. Η βλάβη που προκαλούμε με κάθε τόνο διοξειδίου του άνθρακα που εκπέμπουμε ισοδυναμεί με 85 δολάρια τουλάχιστον, αλλά το κόστος αυτό το αγνοούν σήμερα στις αποφάσεις τους τόσο οι επενδυτές όσο και οι καταναλωτές, αφού δεν περιλαμβάνεται στην τιμή που πληρώνουν. Επιδίωξη θα πρέπει να είναι να σχηματισθεί μια ενιαία παγκόσμια τιμή για όλους τους κλάδους. Υψηλοί στόχοι μείωσης των εκπομπών στις πλούσιες χώρες θα αποδέσμευαν δεκάδες δισεκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο, για να υποστηριχθεί η μετάβαση σε ηπιότερα αναπτυξιακά πρότυπα.

Η δεύτερη είναι η πολιτική για την ανάπτυξη τεχνολογιών χαμηλών καύσεων άνθρακα. Σε παγκόσμια κλίμακα, η χρηματοδότηση της έρευνας για την ενέργεια θα πρέπει τουλάχιστον να διπλασιασθεί και για την ανάπτυξη τεχνολογιών χαμηλών καύσεων να πενταπλασιασθεί. Οι τομείς αυτοί μπορούν να ανοίξουν νέες μεγάλες δυνατότητες για οικονομική ανάπτυξη.

Και η τρίτη αναγκαία κατεύθυνση είναι να αρθούν τα εμπόδια στην εξοικονόμηση της ενέργειας, να ενημερωθούν, να εκπαιδευθούν και να πεισθούν οι πολίτες για το πώς μπορούν να αντιμετωπίσουν την αλλαγή του κλίματος. Η κοινή κατανόηση του προβλήματος είναι προϋπόθεση για να αλλάξουν οι ατομικές συμπεριφορές, αλλά και για να στηριχθούν πολιτικές σε εθνική και διεθνή κλίμακα.

Η έκθεση Στερν υπογραμμίζει, τέλος, την ανάγκη άμεσης δράσης για να σταματήσει η καταστροφή των φυσικών δασών της γης, την ένταξη της διάστασης του κλίματος στις πολιτικές για την ανάπτυξη των φτωχότερων χωρών, των πιο ευάλωτων στις επερχόμενες αλλαγές, και την ενίσχυση των πολιτικών αυτών. Με κριτήριο το κατά κεφαλήν εισόδημα, η Ελλάδα κατατάσσεται στις πλούσιες χώρες του πλανήτη, αλλά η

συνείδηση που έχουμε για την ανάγκη εξοικονόμησης ενέργειας είναι πάρα πολύ χαμηλή. Αντί να μειώνουμε τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα στους περιορισμένους στόχους που μας θέτει το Πρωτόκολλο του Κιότο, αγοράζουμε -η ΔΕΗ αγοράζει- δικαιώματα εκπομπών, όπως οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, για τις οποίες θεσπίσθηκε η δυνατότητα αυτού του εμπορίου. Η διεθνής συζήτηση που εισάγει η έκθεση Στερν θα μπορούσε να είναι μια ευκαιρία προβληματισμού και για μας.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» την 1η Νοεμβρίου 2006, σ. 6.